

Głosowanie i wybory z punktu widzenia fizyka

UNIWERSYTET
JAGIELLOŃSKI

Karol Życzkowski

Instytut Fizyki UJ, Kraków

5.XI.2019

Gdzie wykonuje się największe doświadczenie
badawcze w Polsce ?

Gdzie wykonuje się największe doświadczenie badawcze w Polsce ?

SOLARIS

NARODOWE CENTRUM
PROMIENIOWANIA
SYNCHROTRONOWEGO

Synchrotron **Solaris**

*Instytut Fizyki UJ, Kraków
Nowy Kampus*

źródło promieniowania X

energia - 1.5 GeV,
obwód pierścienia – 96 m
rozmiar wiązki – 30 μm
czas życia elektronów 13 h.

Gdzie wykonuje się największe doświadczenie
badawcze w Polsce ?

Największe doświadczenie w kraju to...

Gdzie wykonuje się największe doświadczenie badawcze w Polsce ?

Największe doświadczenie w kraju to...

Wybory powszechne !

w dniu 13 X 2019 z udziałem 18 678 457 obywateli

przeprowadzane przez:

Państwowa
Komisja
Wyborcza

Krajowe
Biuro
Wyborcze

Cel wyborów: a) **zbadać** preferencje obywateli
b) wyłonić skład Sejmu i Senatu RP

Porównajmy punkty widzenia

A) prawnika:

wokół widzi podmioty
i przedmioty **prawa**
w **stosunkach prawnych...**

B) przyrodnika:

otaczający go świat
traktuje jako pole
do przeprowadzania
doświadczeń...

Eksperyment (myślowy)

Jeśli w wyborach uczestniczy

a) 35%, b) 19%, c) 9%

uprawnionych, a oddano

a) 23%, b) 41% c) 62%

głosów nieważnych,

to czy wyniki wyborów

są wiążące?

a) prawnik: tak, o ile wybory przeprowadzono zgodnie z obowiązującym prawem...

b) przyrodnik: takie doświadczenie badawcze zostało

źle przeprowadzone,

gdyż nie daje odpowiedzi na postawione pytania...

Eksperyment (w naukach ścisłych i przyrodniczych):

Celowe wywołanie zjawiska w warunkach kontrolowanych oraz zbadanie jego przebiegu

kolejne etapy

- a) projektowanie** doświadczenia
- b) przeprowadzenie** doświadczenia –
rejestracja danych
- c) opracowanie wyników:** wykonanie obliczeń
i analiza dokładności pomiaru
- d) wyciągnięcie wniosków**

Przy organizacji **wyborów** i ich nadzorowaniu niezbędna jest wiedza i doświadczenie **prawnicze**, lecz typowe

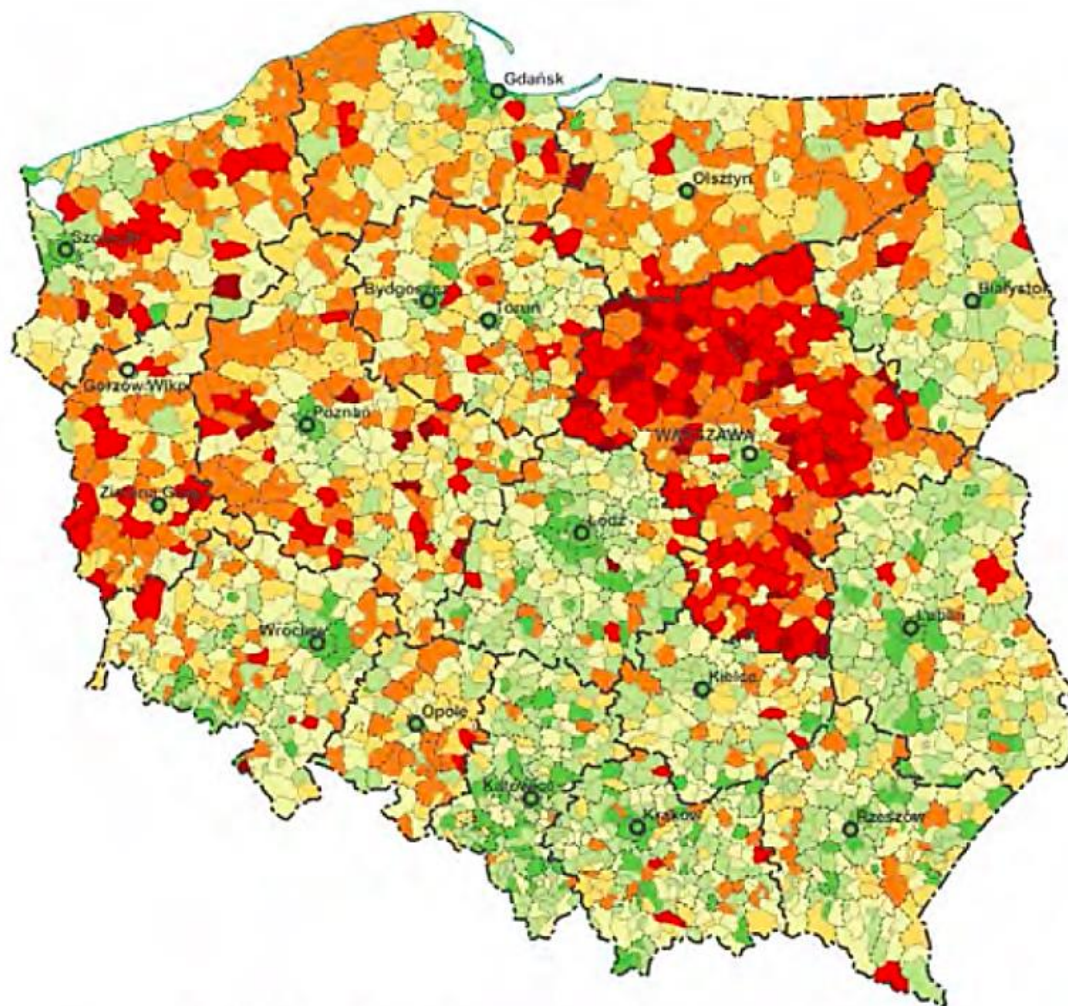
podójście formalistyczne:

- *czy wybory przeprowadzono zgodnie z obowiązującymi przepisami ?*

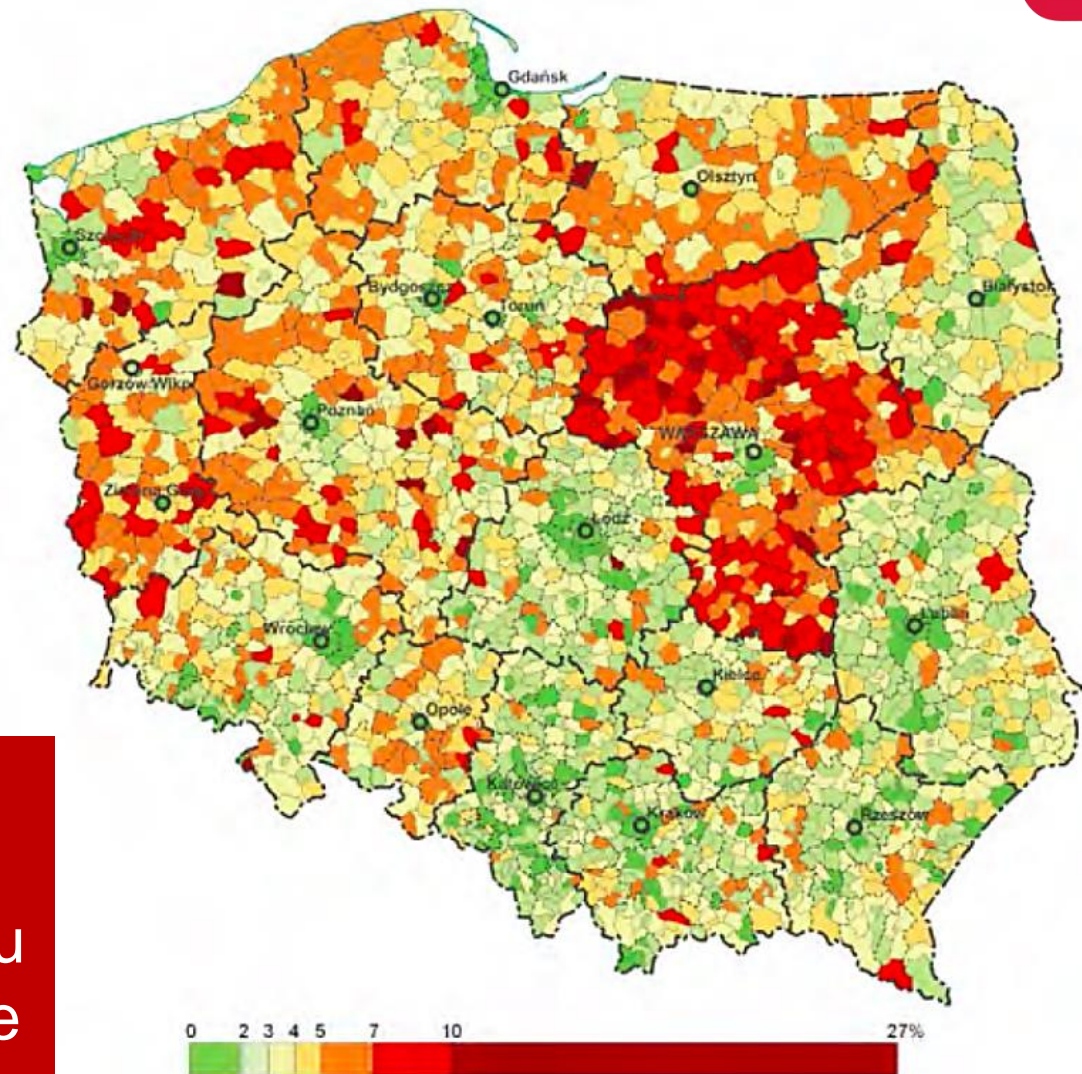
należy uzupełnić o (anglo-saskie)

podójście utylitarno – pragmatyczne:

- *czy system wyborczy dobrze działa?*
- *czy otrzymane wyniki są pod każdym względem wiarygodne ?*

WYBORY SAMORZĄDOWE W POLSCE (2010)

Kolor czerwony:
dużo głosów
nieważnych z powodu
postawienia na karcie
więcej niż jednego
znaku **X**

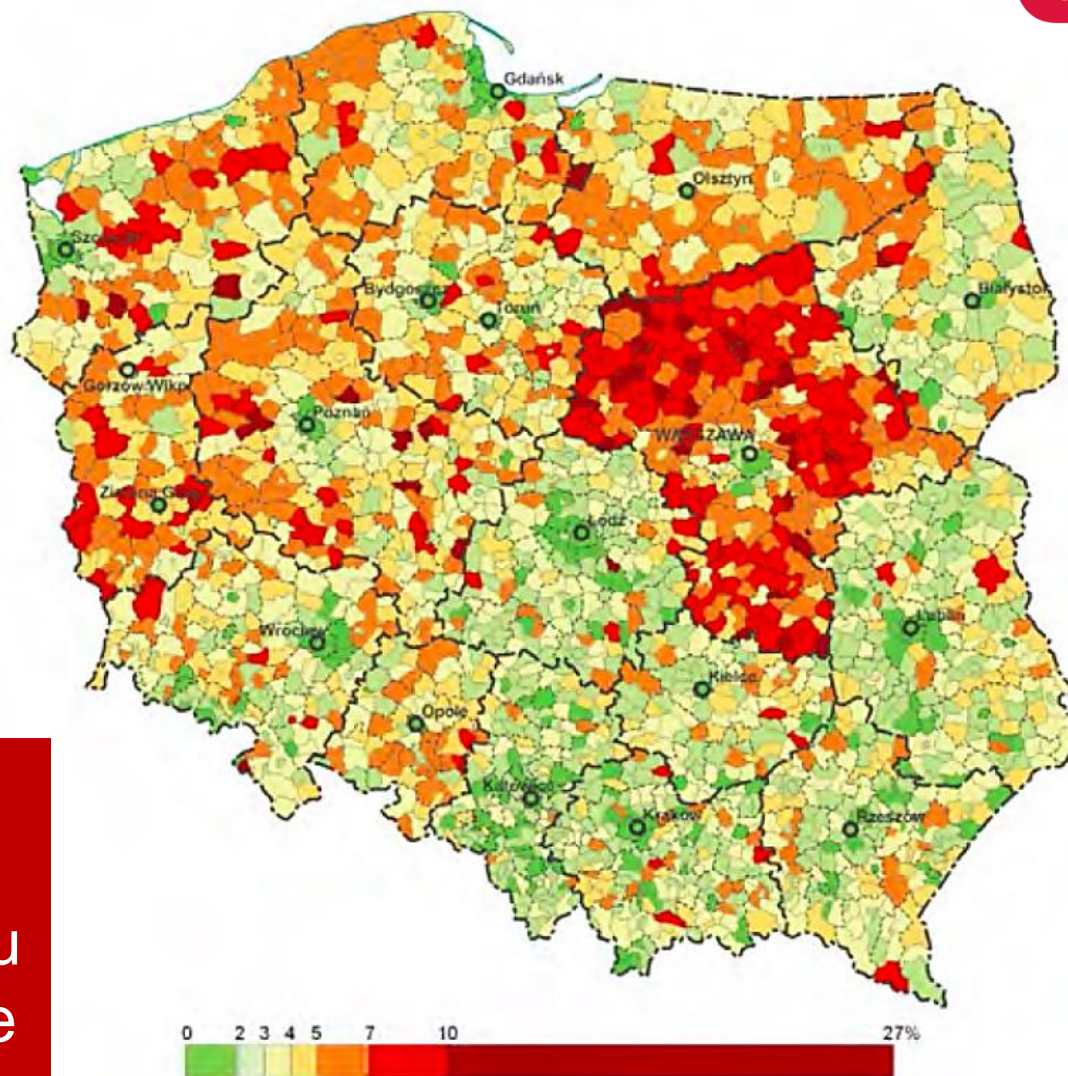
WYBORY SAMORZĄDOWE W POLSCE (2010)

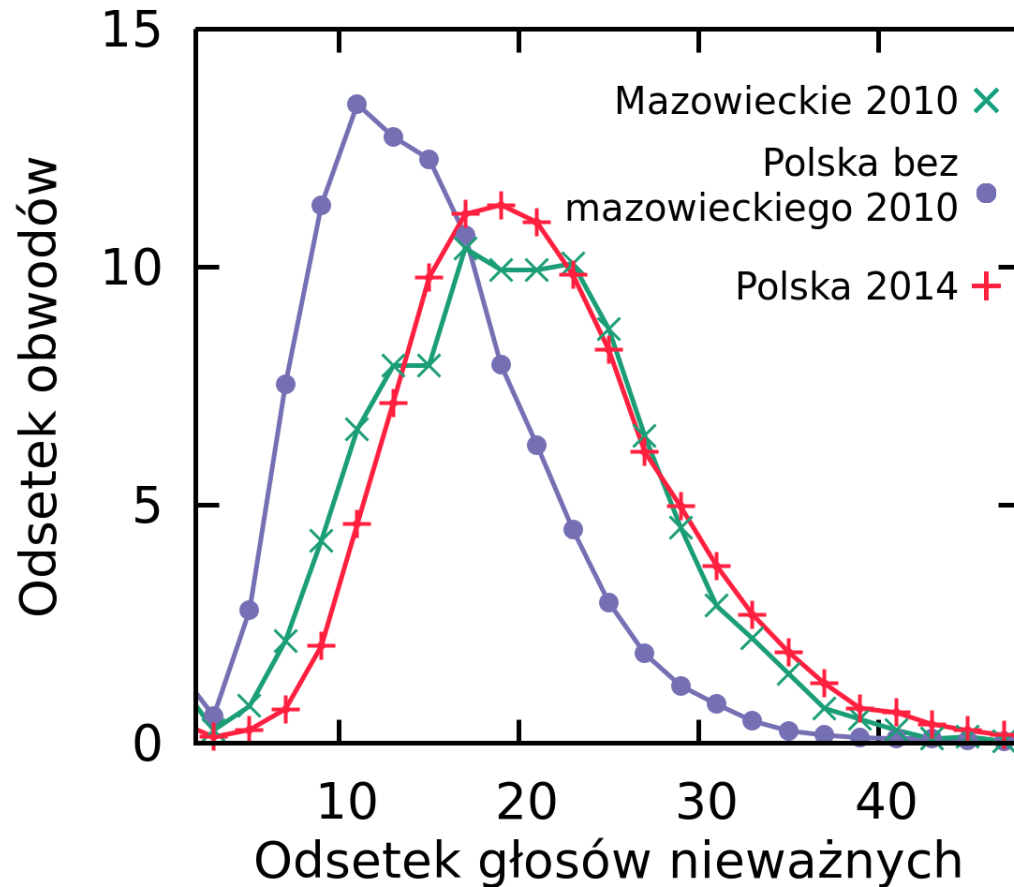
próba wyjaśnienia:
tylko na Mazowszu
karty do
głosowania miały
formę książeczki,
mylącej wyborców

(eksperyment :
2014 !)

Kolor czerwony:
dużo głosów
nieważnych z powodu
postawienia na karcie
więcej niż jednego
znaku X

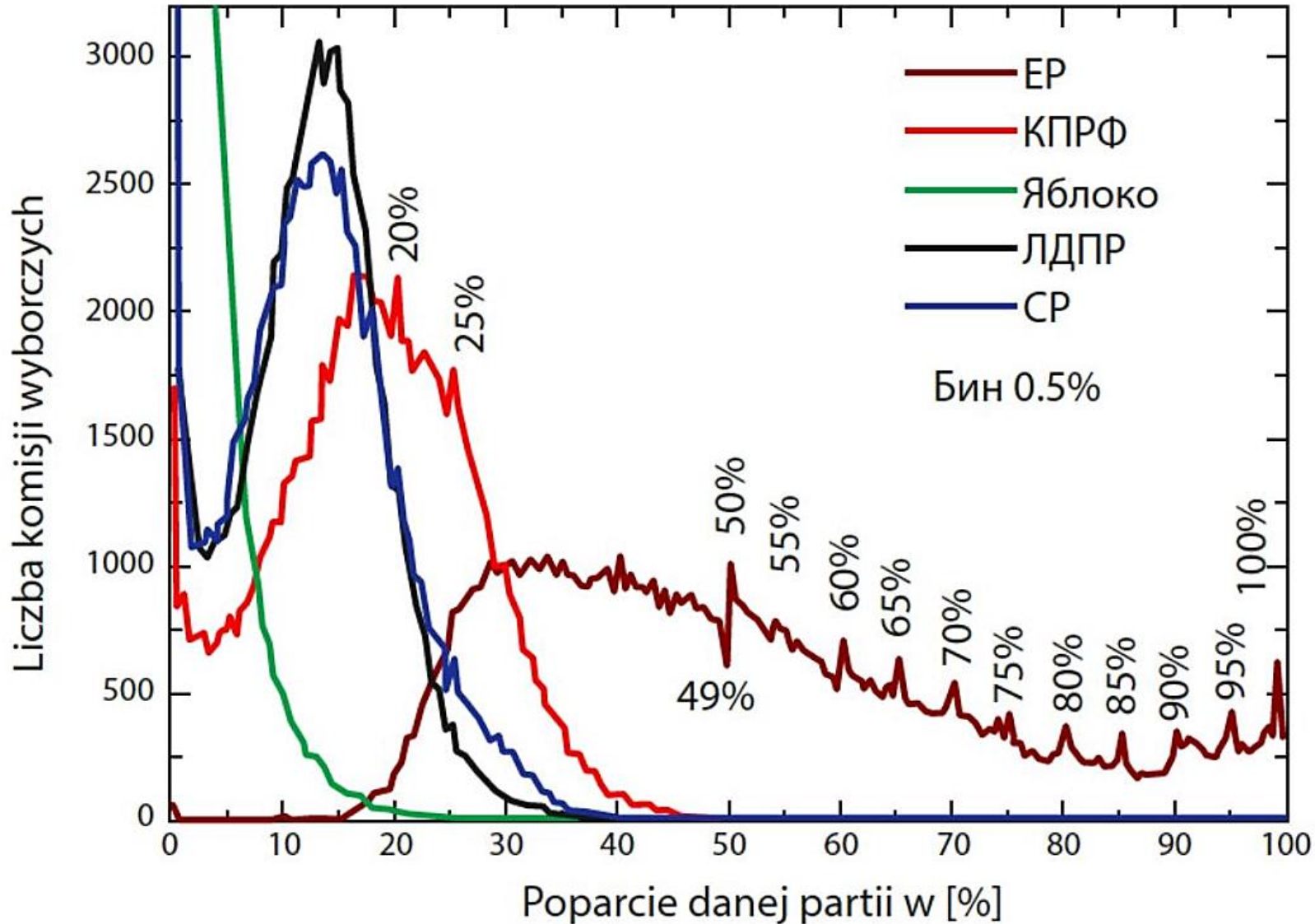

Wybory do sejmików – 2010 vs 2014

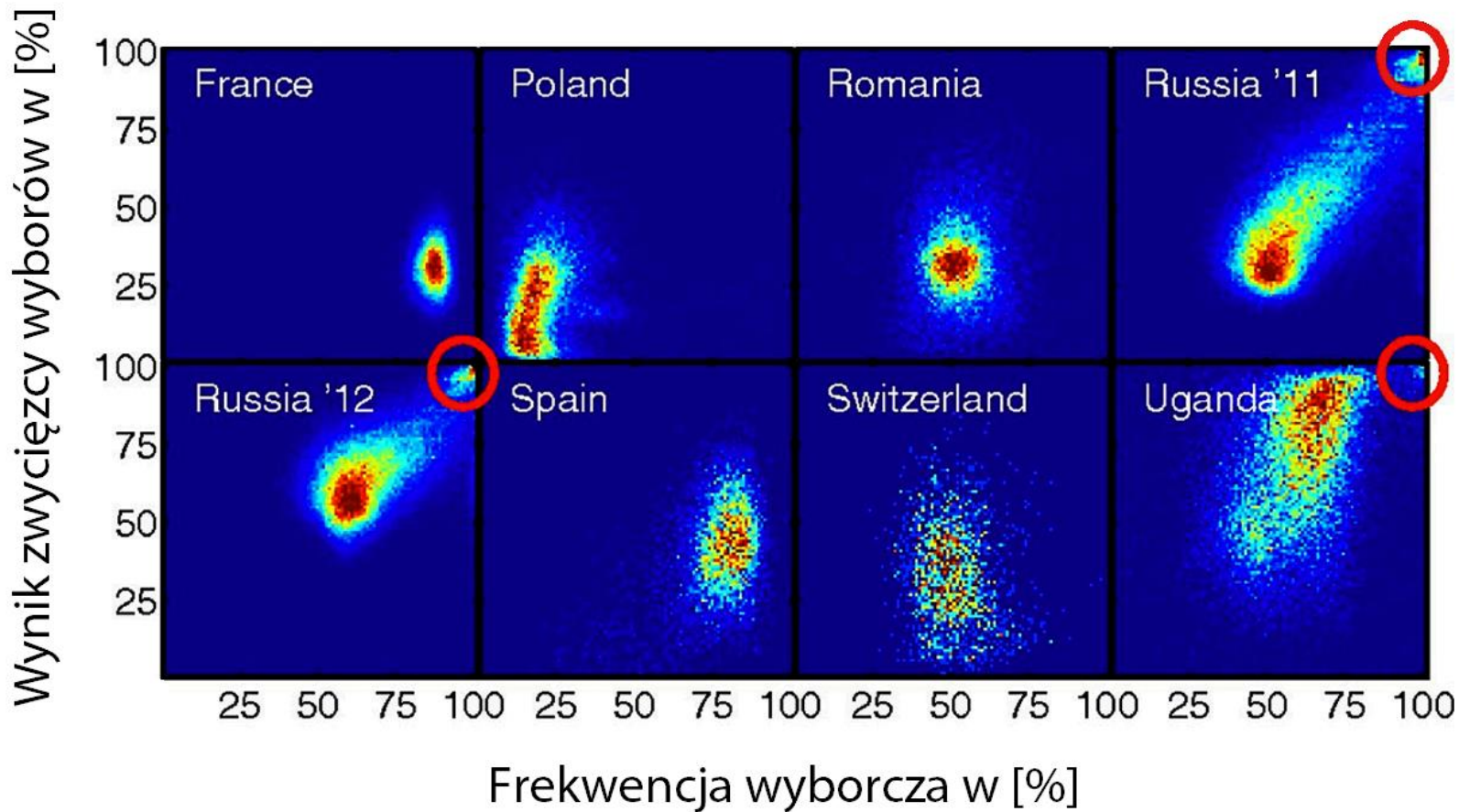
*Rozkład odsetka głosów nieważnych w roku 2010 na **Mazowszu** powtarza się w roku 2014 w **całej Polsce** !*

REZONANSE PUTINA (DUMA - 2011)

Siergiej Szpilkin (2012)

KOMETY PUTINA (2011, 2012)

Wyborcze „**odciski palców**” wg Klimek et al. 2012
rozkład poparcia dla zwycięskiej partii oraz
frekwencja w obwodach wyborczych

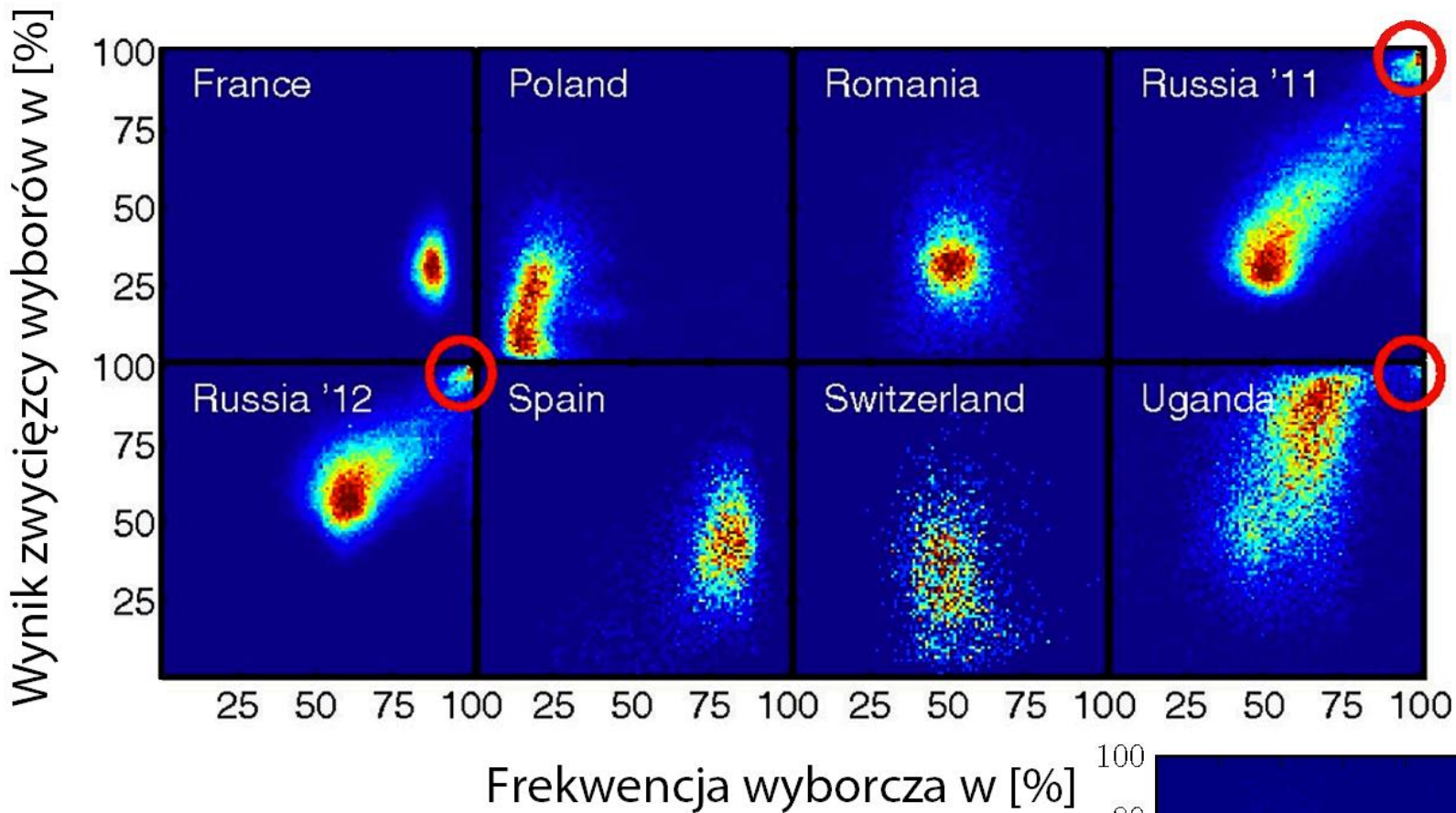
Każdy głos się liczy!

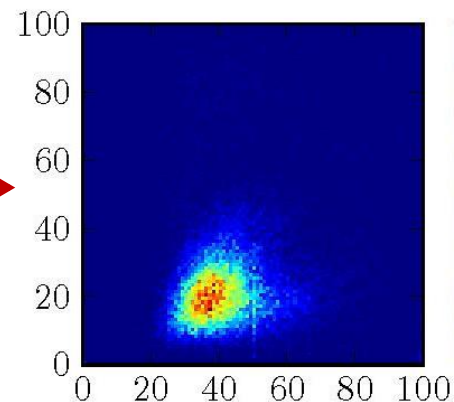
Kazimierz Rzążewski, Wojciech Słomczyński, K. Ż.
Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2014

Brak komety w Polsce (maj 2014)

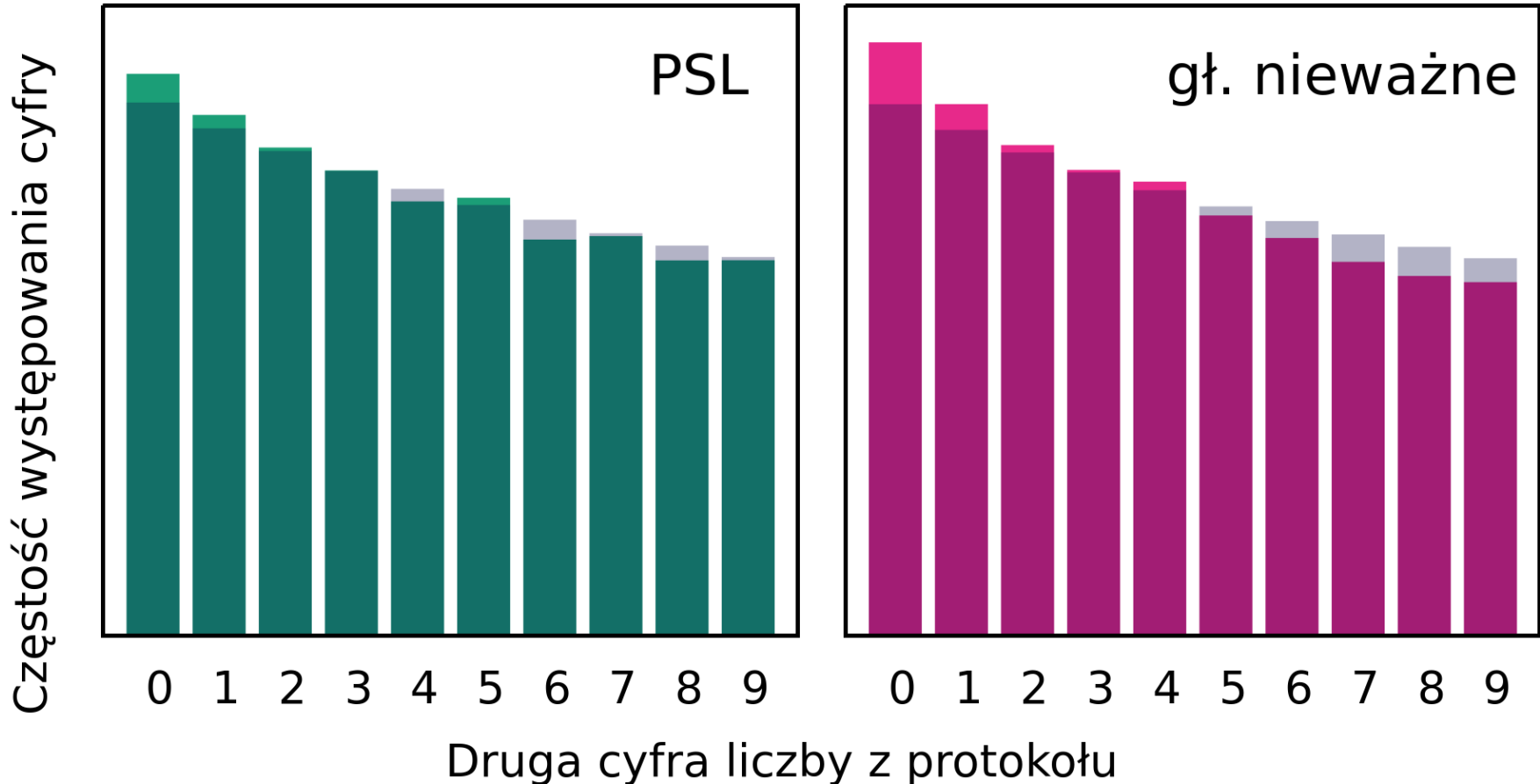

Polska (maj 2014) →

P. Gawron, Ł. Paweła, Z. Puchała

Wybory samorządowe – listopad 2014

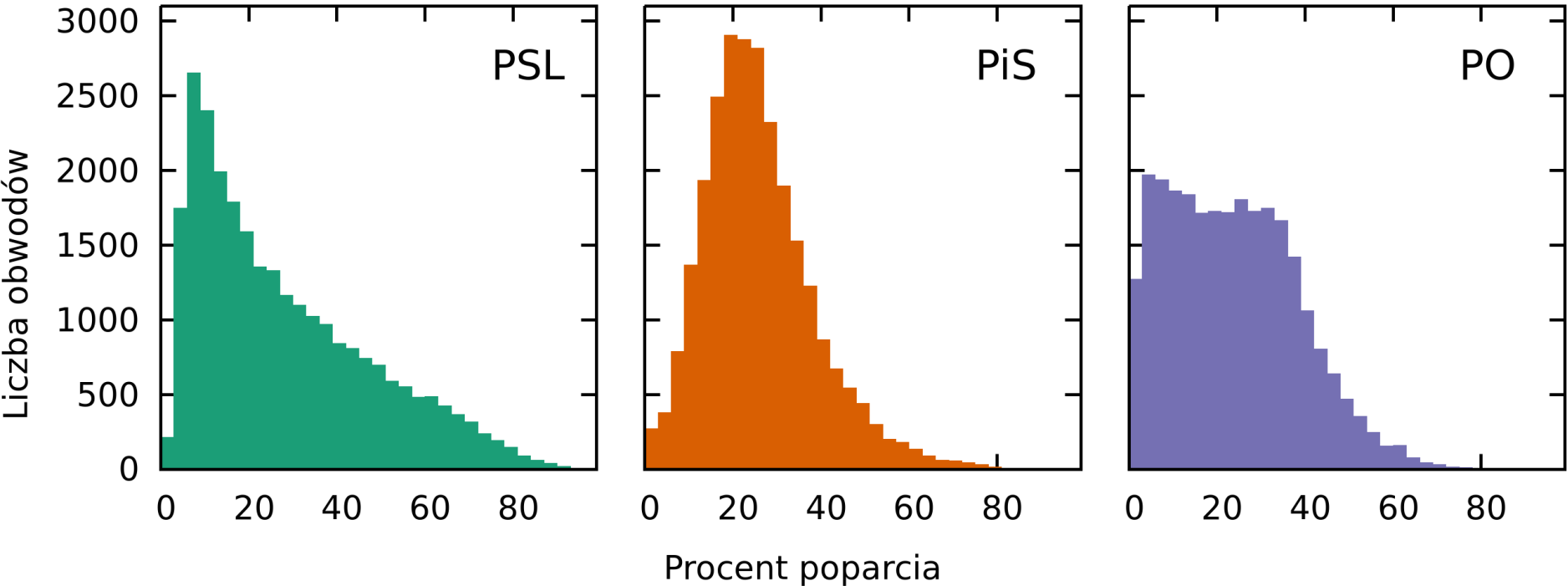

*Dobra zgodność danych z prawem **Benforda***

Jacek Szklarski, 2015

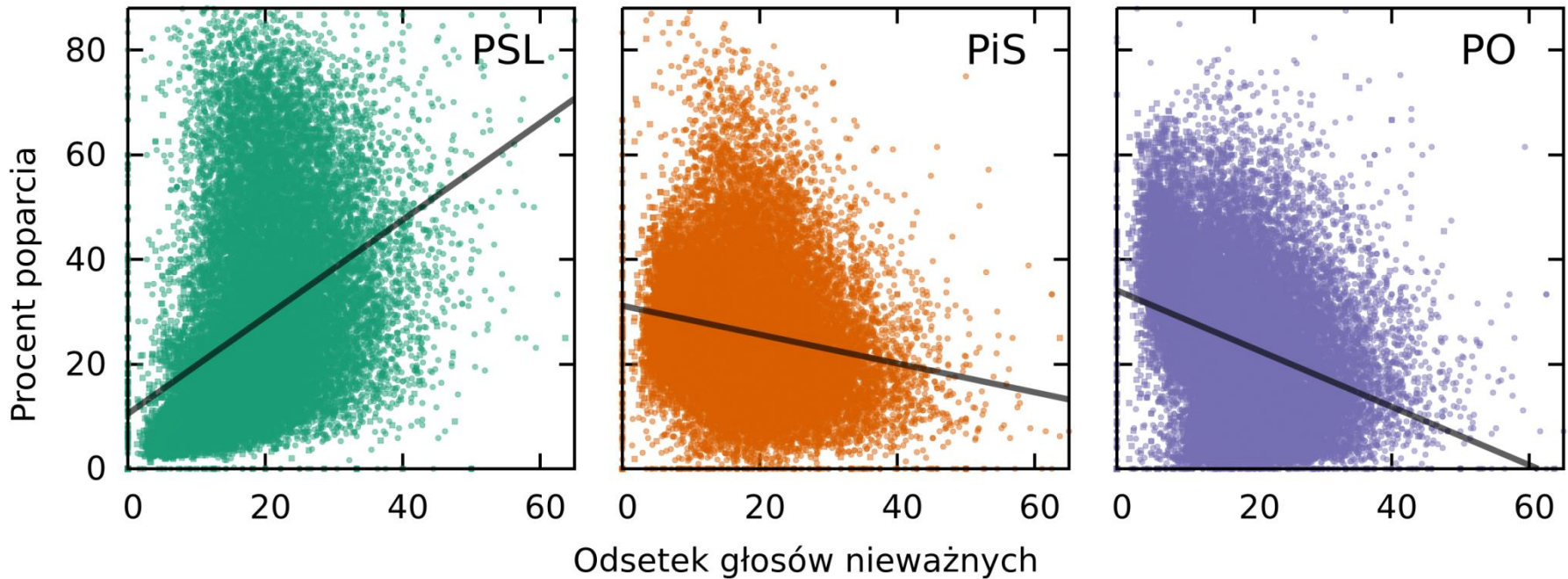

Wybory samorządowe – listopad 2014

*Histogramy poparcia danej partii
w obwodach wyborczych:
brak niewytłumaczalnych pików*

Wybory samorządowe – listopad 2014

Dane obwodów wyborczych: poparcie danej partii vs odsetek głosów nieważnych

- *brak komet*
- *dodatnia korelacja dla **PSL***

Wybory samorządowe 2014

wstępne wyniki badań:

I) Analiza statystyczna danych **NIE** dostarcza argumentów za hipotezą o **falszowaniu wyników**.

II) „*Doświadczenie wyborcze*” zostało **źle przygotowane i przeprowadzone**:

Wybory były **obciążone**, gdyż partia, która wylosowała nr 1 (**PSL**) w broszurce wyborczej miała przewagę nad konkurentami !
(zysk co najmniej 2 punktów procentowych)

Jacek Szklarski, 2015

Wybory samorządowe 2014

wnioski na przyszłość :

- 1) Po każdym wyborach należy systematycznie prowadzić **analizę statystyczną** wyników!
- 2) Na podstawie takich analiz lepiej przygotować kolejne wybory (zmienić format karty wyborczej, szkolić wyborców...)
- 3) **Wszystkie dokumenty wyborcze** (protokoły, wzory kart, wyniki) upublicznić w **internecie**,
- 4) Dopuścić **wstrzymanie się** od głosu dodając odpowiednie pole na karcie do głosowania
- 5) Zliczać przyczyny uznania głosu za **nieważny**
- 6) Poszerzyć skład **Państwowej Komisji Wyborczej**

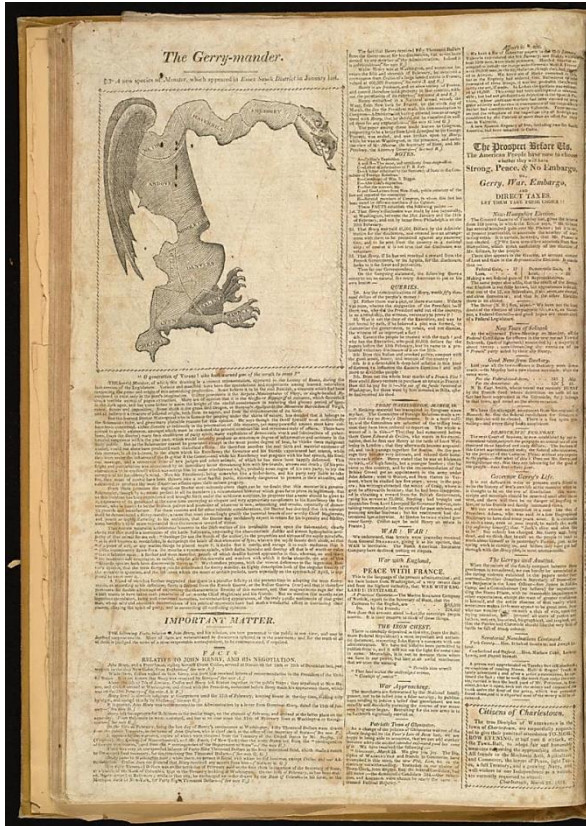
Wybory i głosowanie

**Podstawa sukcesu:
głosujący akceptują
ogłaszane wyniki !**

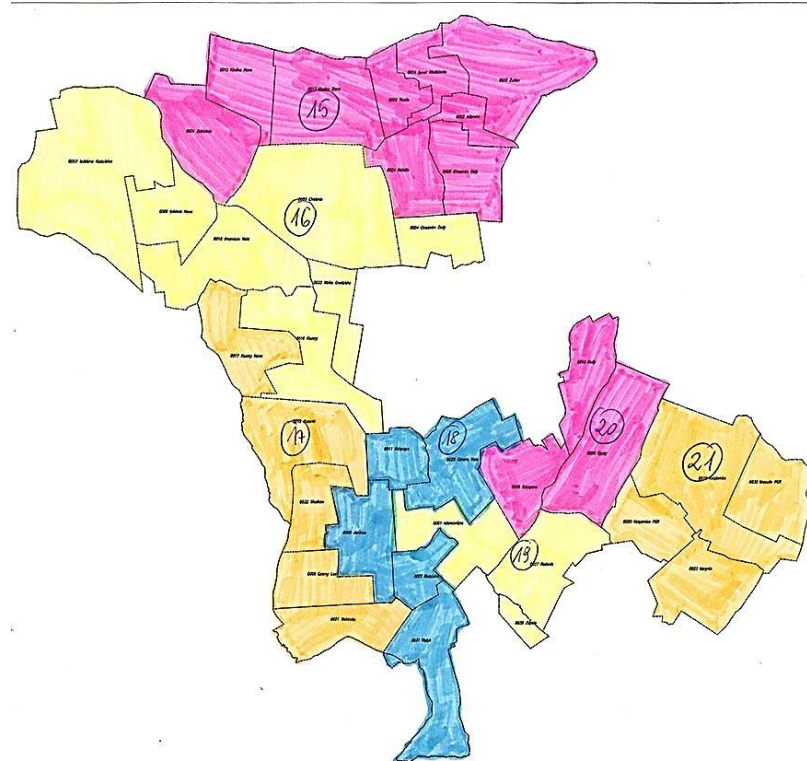
Niezbędny warunek
Zaufanie wyborców
do organizatorów głosowania
oraz komisji skrutacyjnych...

Wady Systemów: GerryMANDERING

1812 – Massachusetts
Gubernator
Elbridge Gerry

2014 – Grodzisk Mazowiecki
Burmistrz
Grzegorz Benedykciński

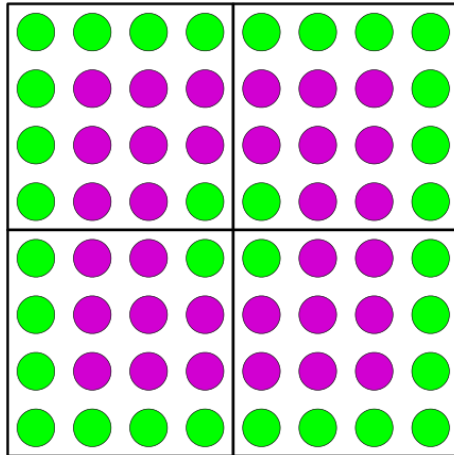

Wady Systemów: **GerryMANDERING**

32 wyborców **zielonych** i 32 **fioletowych**.

W zależności od wykrojenia okręgów wyborczych otrzymamy wyniki:

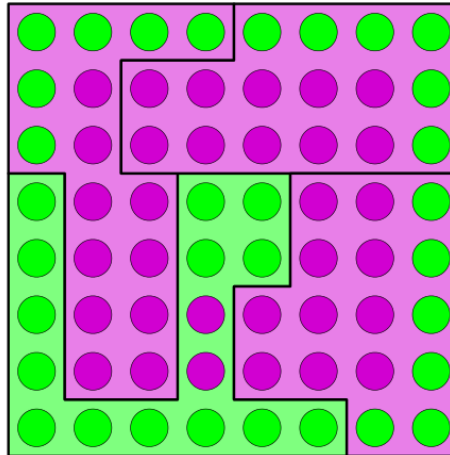

Remis:

2 mandaty **zielone**

oraz

2 **fioletowe**

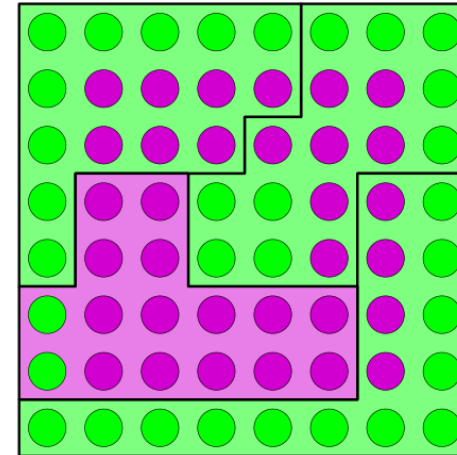

1 mandat dla

zielonych

oraz **3** dla

fioletowych

3 mandaty dla

zielonych

oraz **1** dla

fioletowych

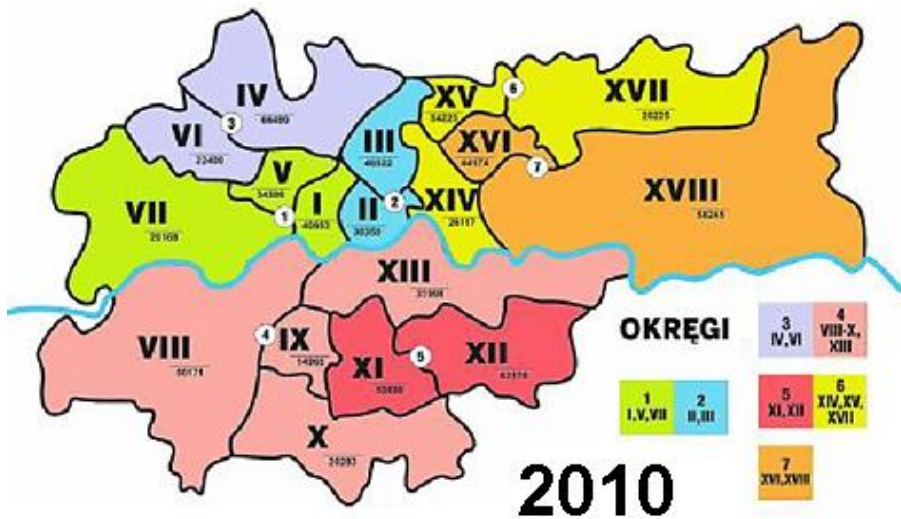
Wady Systemów: GerryMANDERING

Wady Systemów: GerryMANDERING

Wady Systemów: GerryMANDERING

*projekt Prezydenta Miasta **Krakowa** z 16.09.2014*

„Dokonana analiza geografii wyborczej wykazała potrzebę wprowadzenia zmian i modyfikacji w odniesieniu do postanowień obowiązującej uchwały Nr CII/1565/14 Rady Miasta **Krakowa** z dnia 9 kwietnia 2014 r. w sprawie zmiany w podziale Miasta **Krakowa** na stałe obwody głosowania”

Wybory samorządowe 2015 do Rady Miasta Krakowa

PiS - 33.2% głosów i **22 mandaty** w Radzie

PO - 32.6% głosów i **21 mandatów** w Radzie

GerryMANDERING: ćwiczebny podział
Krakowa na 43 okręgi jednomandatowe

Podział A) PO zdobywa 36 mandatów

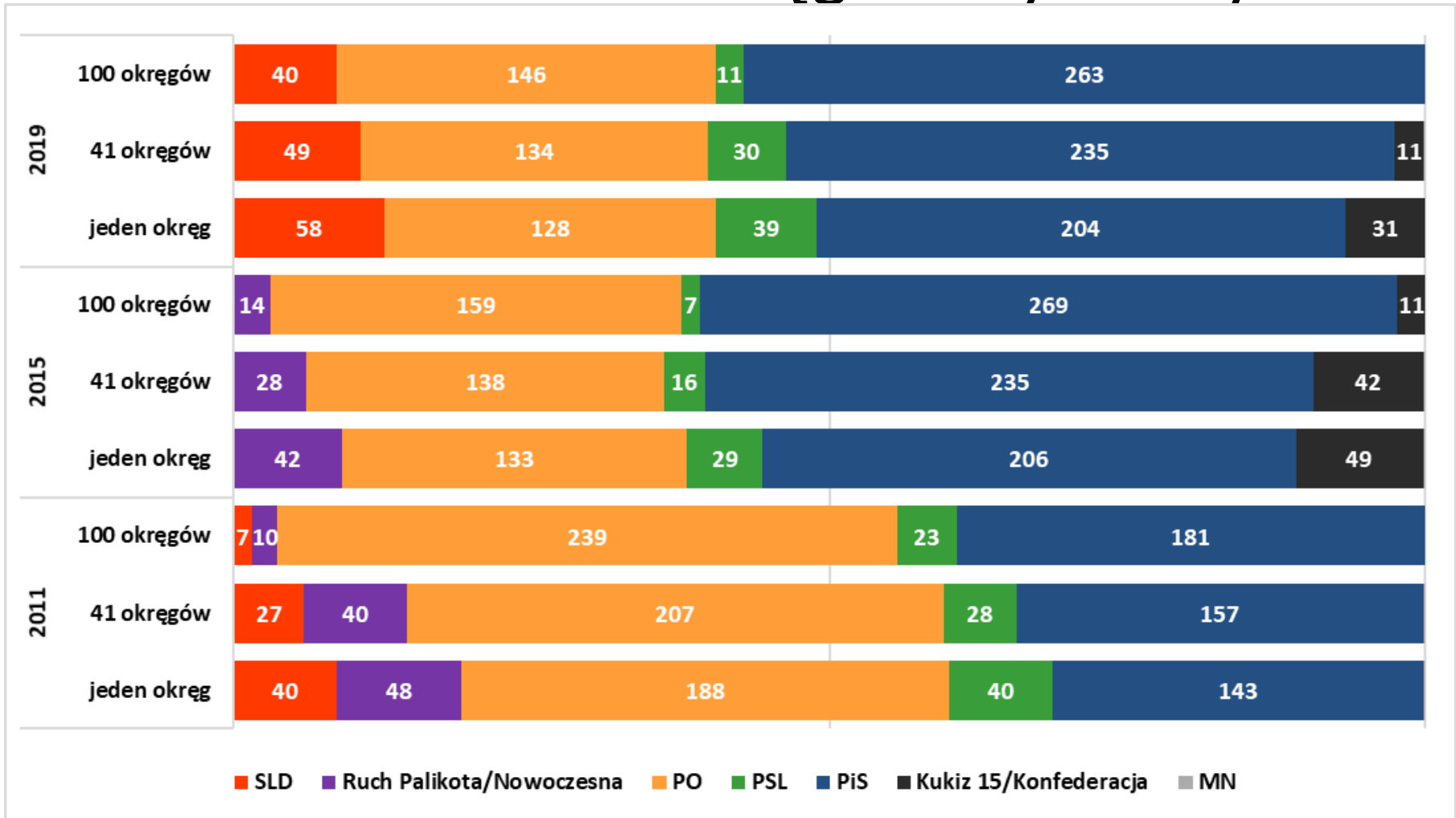

S. Szufa, D Stolicki, 2019

Podział B) PiS zdobywa 37 mandatów

Wyniki wyborów istotnie zależą od wielkości okręgów wyborczych !

Jak wybierać posłów na Sejm?

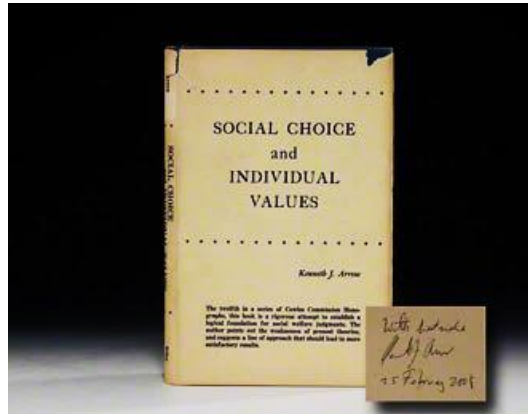

podobne problemy - jak wyłaniać:

- delegatów na zjazd związku sportowego,
  - kolegium elektorów uczelni,
  - medalistów w gimnastyce,
- zwycięzców konkursów o stanowiska
i projekty badawcze
  - oraz wiele innych...

Theory of social choice: jak N wyborców wybierze m osób z pośród k kandydatów?

Theory of social choice: jak N wyborców wybierze m osób z pośród k kandydatów?

Kenneth Arrow
1951
cited by 19788

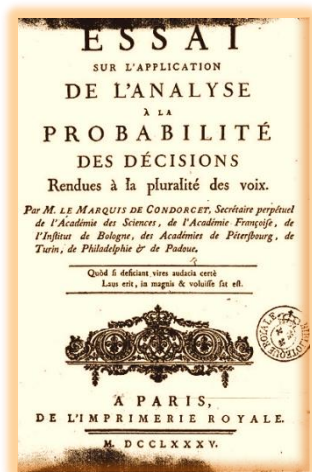
Przypadki trywialne:

- $N = 1$ („dyktatura”),
- $m = k$ (tylu kandydatów, ile miejsc),
- $k = 2$ (większość bezwzględna).

Przypadki trudniejsze: $k \geq 3$

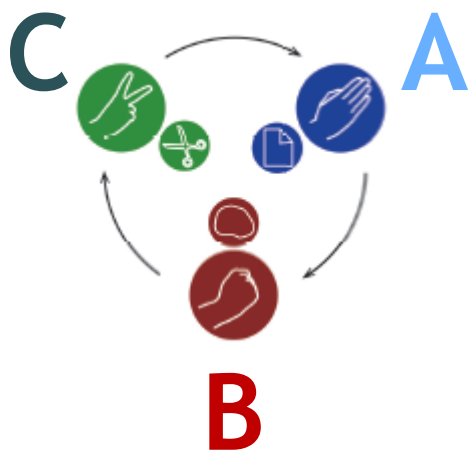

3 KANDYDATÓW: CYKL CONDORCETA

markiz de Condorcet (1745-1794)

Preferencje	Liczba osób
$A > B > C$	23
$B > A > C$	2
$B > C > A$	17
$C > A > B$	10
$C > B > A$	8
suma	60

Preferencje	Liczba osób
$A > B$	33
$B > C$	42
$C > A$	35
suma	60

Matematyka: idealny system wyborczy nie istnieje

◎ May (1952)

Jedyna rozsądna reguła wyboru przy **dwóch** kandydatach, to zasada **większości** (kwalifikowanej).

◎ Arrow (1951)

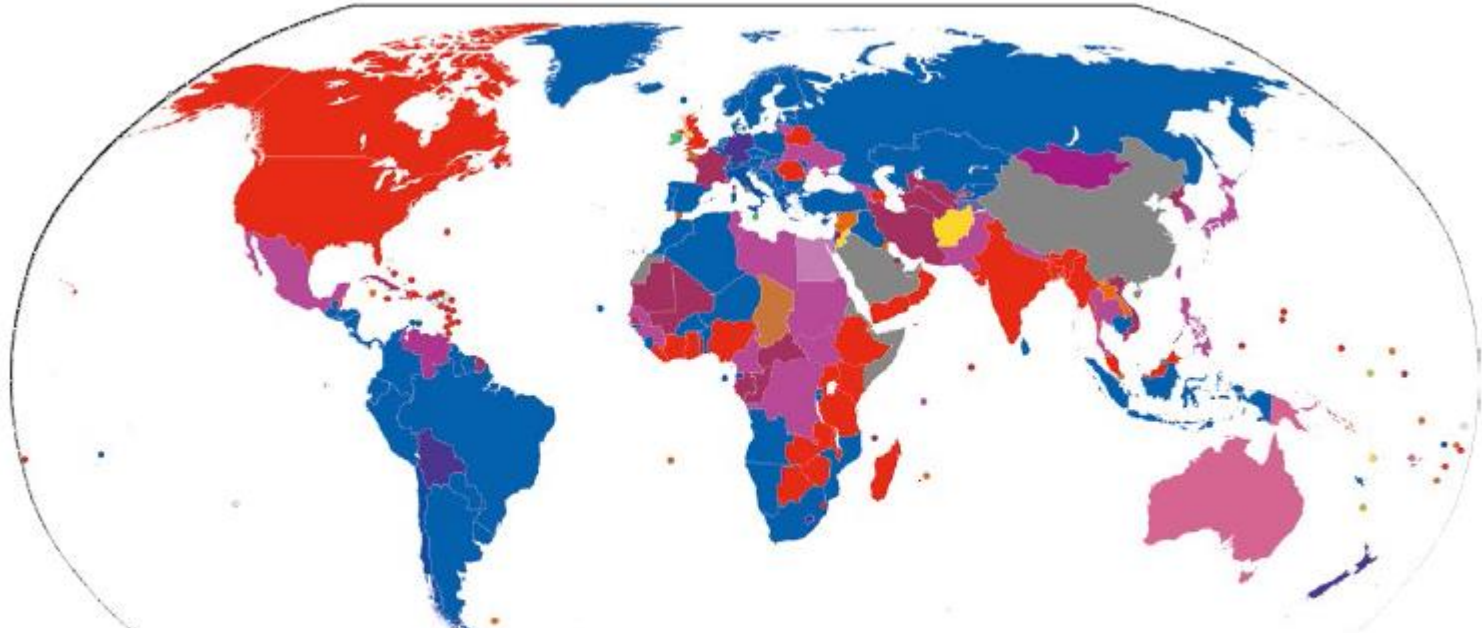
Gdy kandydatów jest **trzech lub więcej** nie istnieje żadna „rozsądna” reguła wyboru.

◎ Gibbard i Satterthwaite (1973)

Duggan i Schwartz (1993)

Gdy kandydatów jest **trzech lub więcej** nie ma rozsądnych reguł wyboru odpornych na głosowanie strategiczne.

Systemy wyboru parlamentu

Okręgi jednomandatowe:

- Większościowy w jednej turze (FPTP)
- Większościowy z dogrywką – dwie tury (TRS)
- Większościowy z natychmiastową dogrywką (IRV)

Okręgi wielomandatowe, systemy proporcjonalne:

- Proporcjonalny – listy partyjne (PR)
- System binomialny
- Pojedynczy głos przechodni (STV)

Okręgi wielomandatowe, systemy nieproporcjonalne:

- Wzmocniona proporcjonalność
- Głosowanie blokowe (BV) lub mieszany: FPTP i BV
- Głosowanie blokowe – listy partyjne (PBV) lub mieszany: FPTP i PBV
- Pojedynczy głos nieprzechodni (SNTV)

Systemy mieszane:

- Spersonalizowany (mieszany) proporcjonalny (PR i FPTP)
- Spersonalizowany (mieszany) proporcjonalny (PR i TRS)
- Głos równoległy (PR i FPTP)
- Głos równoległy (PR i TRS)

Wybór *m* osób z *k* kandydatów

A1) systemy proporcjonalne (okręgi wielomandatowe)

- z progiem prawnym (Holandia 2/3%, **Polska 5%**, Turcja 10%)
- bez progu (Finlandia, Portugalia)
- metody dzielenia mandatów w okręgu: zagadnienie matematyczne: zaokrąglanie wyników wyborów do liczb całkowitych:
  - Hamiltona-Hare'a
  - Jeffersona-d'Hondta (**Sejm, rady miast, Sejmiki wojewódzkie**)
  - Webstera-Sainte Laguë'a

A2) systemy proporcjonalne (okręgi wielomandatowe) + głosowanie preferencyjne = pojedynczy głos przechodni (single transferable vote - STV, Irlandia, Malta)

A3) systemy proporcjonalne (okręgi jednomandatowe) system mieszany (Niemcy, Nowa Zelandia)

Wybór wyborcy nr 1
 dla wydziału: XXXXX
 XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
 KARTA DO GŁOSOWANIA
 w wyborach do XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
 w dniu 27 października 2012 r.
 Strona nr 1 z 4
 Listy kandydatów na radnych

1	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	1	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
2	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	2	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
3	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	3	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
4	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	4	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
5	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	5	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

INFORMACJA:
 Głosować można tylko na jedną listę, oznaczając tylko „x” w kratce z jednej strony odniek-
 zycznie zaokrąglanie z listy, przy co wskazuje się, jaki procentowo do
 określonej mandatu. Procentowa wartość „x” w kratce określa proporcję kandydatów z listy
 tej listy do ogółu mandatów.

KEARNS - NON PARTY
 KEENE - NON PARTY
 KELLY - THE LABOUR PARTY
 KENNEDY - SOCIALIST WORKERS' PARTY (S.W.P.)
 KENNY - NON PARTY
 MCMANUS - THE LABOUR PARTY
 O'DRISCOLL - FINE GALE
 O'SHAUGHNESSY - THE LABOUR PARTY
 ROCHE - HANNAH
 THOMPSON - FINE GALE

Stimmzettel
 Für die Wahl zum Deutschen Bundestag
 im Wahlkreis 5 Kauf
 am 18. September 2005
Sie haben 2 Stimmen
 hier 1 Stimme hier 1 Stimme
 Wahlkreisabgeordneten für die Wahl einer Landesliste (Partei)

Erststimme	Zweitstimme
1 Dr. Bartsch, Hans-Peter SPD	SPD
2 Dr. Meumann, Philipp CDU	CDU
Müller, Klaus GRÜNE	GRÜNE
Blumenbach, Sebastian FDP	FDP
Thoma, Jürgen DIE LINKE	DIE LINKE
Grottel, Hermann NPD	NPD
Meyerwank, Oliver FAMILIE	FAMILIE
	MLPD

Systemy proporcjonalne
+ głosowanie preferencyjne =
Pojedynczy głos przechodni
(single transferable vote - STV)
(Irlandia, Malta)

For Mayor

	1st Choice	2nd Choice	3rd Choice	4th Choice
JOHN ADAMS	1	●	3	
THOMAS JEFFERSON	1	2	3	
ABRAHAM LINCOLN	●	2	3	4
GEORGE WASHINGTON	1	2	3	4
write-in	1	2	3	4

Wybór *m* osób z *k* kandydatów

B1) systemy większościowe (okręgi jednomandatowe)

- I tura: **FPTP** (*First Past The Post*) = **JOW**

(Wielka Brytania, USA*, Kanada, Indie, **Polska - Senat od 2011, rada miasta w małych miastach, rada gminy, dzielnicy**)

B2) systemy większościowe (okręgi jednomandatowe)

- II tury: (Francja, USA - Luizjana, Georgia)

B3) systemy większościowe (okręgi jednomandatowe)

- **głosowanie preferencyjne** = **głos alternatywny**

(natychmiastowa dogrywka = „**3/2**” tury – Australia)

B4) systemy większościowe (okręgi wielomandatowe)

- **głosowanie blokowe** - każdy wyborca ma tyle głosów, ilu jest kandydatów (Tuwalu, **Polska - Senat od 1991 do 2007**)

- **pojedynczy głos nieprzechodni** - każdy wyborca ma jeden głos (Vanuatu, dawniej Japonia)

- **głosowanie kumulacyjne** (Norfolk)

- **system Bordy** (Nauru)

- ..... (wiele innych systemów ...)

Wybór parlamentu

c) Systemy mieszane

(jeden głos na partię, drugi na kandydata)

(Niemcy, Nowa Zelandia)

Bundestag 2009

Stimmzettel
für die Wahl zum Deutschen Bundestag
im Wahlkreis 5 Kiel
am 18. September 2005

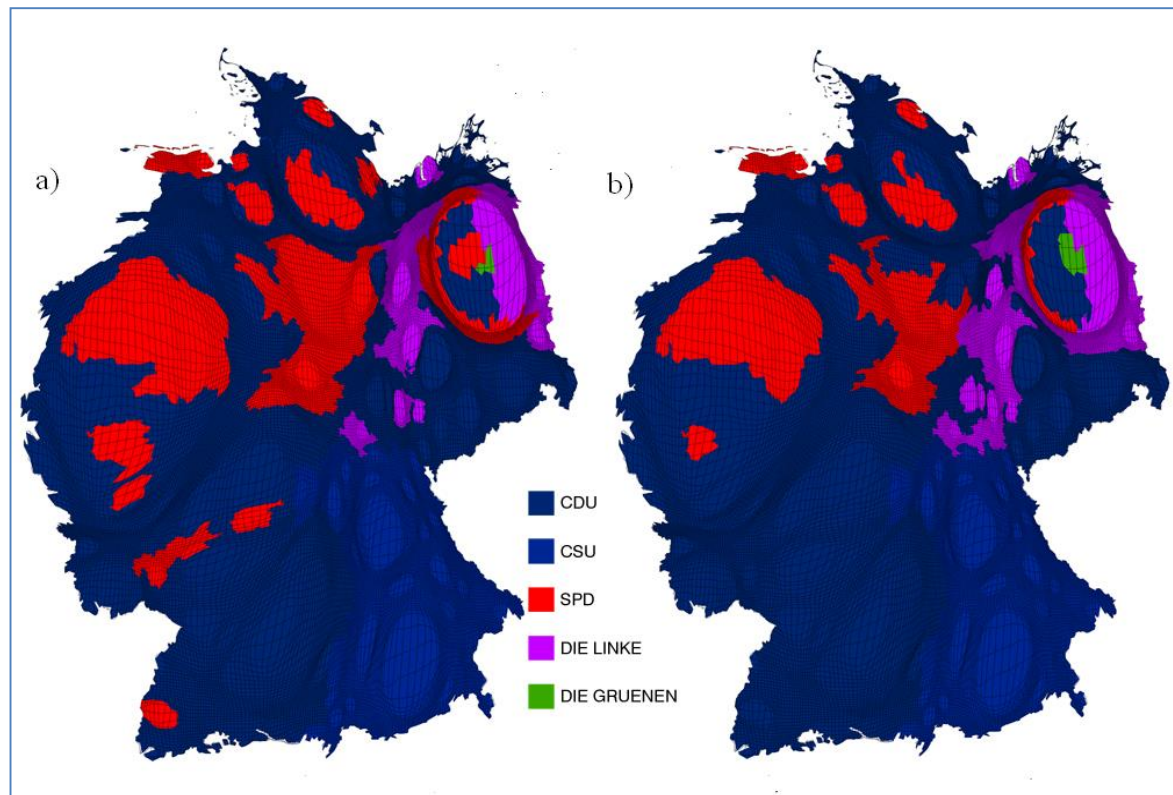
Sie haben 2 Stimmen

hier 1 Stimme
für die Wahl eines
Wahlkreisabgeordneten

hier 1 Stimme
für die Wahl einer Landesliste (Partei)
- maßgebende Stimme für die
Verteilung der Sitze insgesamt
auf die einzelnen Parteien -

Erststimme **Zweitstimme**

1	Dr. Bartels, Hans Peter Kiel Eismarchstraße 16	SPD Sozialdemokratische Partei Deutschlands	☐	☐	SPD Sozialdemokratische Partei Deutschlands Dr. Ernst Dieter Bockmann, Bettina Hagedorn, Franz Thönißen, Gabriele Hilke-Uhn, Sönke Rex	1
2	Dr. Murmann, Philipp Geschäftsführer Holkendorf Handenbergstrick 3	CDU Christlich Demokratische Union Deutschlands	☐	☐	CDU Christlich Demokratische Union Deutschlands Wolfgang Börsner, Dr. Ole Scheider, Axel Köster, Osa Bernhardt, Gero Störjohann	2
3	Müller, Klaus Diplom-Volkswirt Kiel Wilhelmstrasse 29	GRÜNE BÜNDNIS 90 DIE GRÜNEN	☐	☐	GRÜNE BÜNDNIS 90 DIE GRÜNEN Erika Barmann, Rainer Stenblock, Monika Heroldt, Sebastian David Fricke, Erika von Kalben	3
4	Blumenthal, Sebastian Kiel Hamburger Chaussee 48	FDP Freie Demokratische Partei	☐	☐	FDP Freie Demokratische Partei Jürgen Koppelt, Dr. Christl Hapbach-Kassan, Sebastian Blumenthal, Wolfgang Schnabel, Dr. Michaela Bunk	4
5	Thoree, Björn arbeitslos Kiel Feldstraße 97	DIE LINKE. Die Linke partei, Schleswig-Holstein	☐	☐	DIE LINKE. Die Linkepartei, Schleswig-Holstein Lutz Heilmann, Heidi Blehm, Wiebke Mühlack, Björn Thoree, Brigitta Wendt	5
6	Gutsche, Hermann EDV-Berater Kiel Königsstraße 22	NPD Nationaldemokratische Partei Deutschlands	☐	☐	NPD Nationaldemokratische Partei Deutschlands Uwe Schäfer, Jens Lönke, Ingo Schwetz, Wolfgang Schimmel, Albert Herwig	6
7	Mrozewski, Oliver Kiel Altenholz Deniger Straße 5	FAMILIE FAMILIEN-PARTEI DEUTSCHLANDS	☐	☐	FAMILIE FAMILIEN-PARTEI DEUTSCHLANDS Matthias Kortjen, Werner Lahann, Sabine David, Hilke Rohlfs-Jagen, Bettina Kortjen	7
			☐	☐	MLPD Marxistisch-Leninistische Partei Deutschlands Jakobus Fröhlich, Inga Marbach, Andrea Silke Hübner, Joachim Griesbaum, Maria Meyer	8

Ruch na rzecz **JOW**

**Prof. Jerzy Przystawa
(1939-2012)**

**ruch Zmieleni.pl
Kukiz'15**

***Po drugiej stronie płotu trawa jest
bardziej zielona...***

Ruchy na rzecz ordynacji proporcjonalnej:

a) Kanada

**Fair Représentation
Vote équitable
Canada au Canada**

b) Wielka Brytania

Electoral
 Reform
 Society

Wybór ordynacji wyborczej **nie jest prosty:**

1. niektóre cechy ordynacji są zaletami/wadami w zależności od punktu widzenia...

przykład: otwarta lista kandydatów to

a) przywilej wyboru dla głosującego

b) zagrożenie konkurencją wewnętrzną rozbijającą jedność partii.

2. Systemy wyborcze sprawdzone w pewnych warunkach historyczno-kulturowych nie zawsze będą skuteczne w innych krajach.

przykład: mieszany system niemiecki nie sprawdził się we Włoszech i na Ukrainie.

Wnioski ogólne

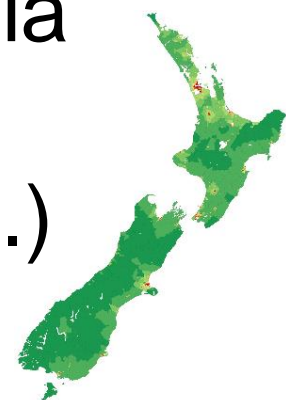
3. Żadna ordynacja wyborcza **nie jest doskonała** i różne ulepszenia są możliwe.

Aby wyeliminować podejrzenia, iż nowelizacja przygotowywana jest na korzyść rządzących, w bieżącej kadencji parlamentu powinno się dyskutować ordynację do zastosowania dopiero po kolejnej kadencji.

(np. w roku 2027...)

przykład: **Nowa Zelandia:**

- 1985 – powołanie Komisji d/s Systemu Wyborczego
- 1992 – referendum w sprawie zmiany ordynacji
- 1996 – pierwsze wybory w **systemie mieszanym**

Wyniki wyborów 2019

Sejm:

system proporcjonalny, próg 5%

partia	poparcie	mandaty	%
A)	43,6 %	235	51,1
B)	27,4 %	134	29,1
C)	12,5 %	49	10,7
D)	8,6 %	30	6,5
E)	6,8 %	11	2,4
F) mniejszość	0,2 %	1	0,2
inni	1,0 %	0	0

szacowanie liczby s_j mandatów partii- j z odsetkiem głosów p_j

Public Choice

<https://doi.org/10.1007/s11127-019-00680-w>

Pot and ladle: a formula for estimating the distribution of seats under the Jefferson–D’Hondt method

Jarosław Flis¹ · Wojciech Słomczyński² · Dariusz Stolicki³

Received: 21 March 2019 / Accepted: 20 June 2019

„chochlą z garnka”

$$s_j = p_j S + \frac{C}{2} \left(p_j - \frac{1}{N} \right)$$

S= 460 posłów

C= 41 okręgów

N= 6 partii

(powyżej progu)

Wnioski powyborcze

4. *polSKI system wyborczy ujawnił wady, które warto eliminować. W tej kadencji sejmU powinno się przyjąć zmiany obowiązujące od roku 2027:*

a) Wyborcy z zagranicy :

- głosują każdy w **swym okręgu** (nie w Warszawie !)
- lub tworzy się **dodatkowy okręg** wyborczy

b) Zmiany demograficzne –przed ogłoszeniem wyborów PKW **obligatoryjnie** aktualizuje podział mandatów pomiędzy okręgi wg danych GUS

c) Wielkość okręgów: każdy okrąg powinien liczyć możliwie taką samą liczbę mandatów.

Centrum Badań Ilościowych nad Polityką
Uniwersytetu Jagiellońskiego

IV Konkurs o *Złoty Puchar Pytii*

Pytia
**Jacek
Malczewski
1917**

wybory: Parlament Europejski 2019

Wyniki wyborów do Parlamentu Europejskiego 2019 znamy...

Wyniki	frekwencja	PiS	KE	Wio.	Kon.	Kuk.	Raz.
Wybory [%]	45,7	45,4	38,5	6,1	4,55	3,7	1,2
exit poll [%]	43,0	42,4	39,1	6,6	6,1	4,1	1,3
late poll [%]	43,0	43,1	38,4	6,7	6,2	3,8	1,4

- exit poll oraz late poll nie oszacowały dobrze wyniku zwycięzcy,

*- także jakość sondaży i predykcji
była słabsza niż oczekiwano*

Parlament Europejski 2019: sondáže

Lp	Sondáže	Kąt statystyczny ($\Delta\psi$)	Suma modułów (L_1)	Odchylenie standardowe (L_2)	Największy moduł (L_∞) [%]
	Exit Poll	0,046	0,064	0,035	3,0
	Late Poll	0,045	0,051	0,029	2,3
1	Indicator	0,076	0,110	0,060	5,3
2	Estymator	0,094	0,127	0,070	6,2
3	IBRIS	0,108	0,146	0,067	5,1
4	Kantar	0,111	0,155	0,075	6,2

Centrum Badań Ilościowych nad Polityką
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Parlament Europejski 2019

a) sondaże przedwyborcze

Złoty Puchar Pytii - *nie przyznano*

Srebrny Puchar Pytii - Indicator

brązowe medale: - Estymator

- IBRIS

b) prognozy przedwyborcze:

Wyróżnienia: PARR -Badania.pro

Marcin Palade

RMF

Centrum Badań Ilościowych nad Polityką
Uniwersytetu Jagiellońskiego

V Konkurs o *Złoty Puchar Pytii*

Pytia II
**Jacek
Malczewski
1917**

Wybory parlamentarne 2019

Collegium Maius UJ, wtorek 26 XI, godz. 16.00

ZAPRASZAMY !

» [Spis treści książki](#)

» [Książka w pigułce](#)

» [Ramki](#)

» [Indeksy](#)

» [Rysunki Marka Wójcikiewicza](#)

i Każdy głos się liczy !

Wędrowka przez krainę wyborów

Kazimierz Rzążewski • Wojciech Słomczyński • Karol Życzkowski

Wydawnictwo Sejmowe

Zagadnienia dyskutowane w książce :

- Wskaźniki siły głosu (Penrose – Banzhaf)
- Głosowanie w Radzie Unii Europejskiej:
Kompromis Jagielloński (2004, 2007)
- Podział mandatów
w **Parlamencie Europejskim:**
dlaczego Polska otrzymała ich 51?
- Głosowanie w spółkach akcyjnych

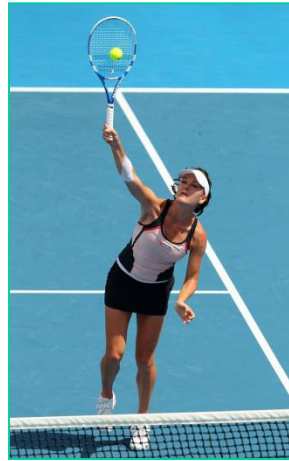
- Laureaci Nagród Premiera
oraz konkursów o granty ERC

- Zwycięzcy w sportach niewymiernych
(łyżwiarstwo figurowe, gimnastyka)

- Rankingi uczelni, gier i samochodów

Rankingi (2014)

tenis :

3 m. **A. Radwańska** 6290
22 m. **J. Janowicz** 1680

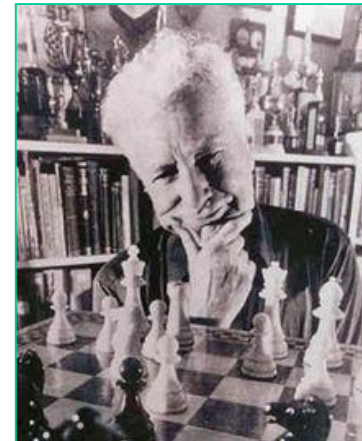

FIFA drużyn piłkarskich
72 m. **Polska**

szachy :

26 m. **R. Wojtaszek** 2724
31 m. **M. Soćko** 2460

Arpad Elo (1903-1992)

Mural na wybrzeżu Wisły w Toruniu

zdjęcie z czerwca 2013 roku

**Cytat z filmu „Rejs”
reżyseria Marek Piwowski, 1970**

Mając na uwadze,
że ewentualna krytyka
może być, tak musimy zrobić,
żeby tej krytyki nie było
tylko aplauz i zaakceptowanie

wyberzemy
ania?